

Oponentský posudek bakalářské práce Štěpánka Sůsová „*MakeLoveNotPorn*“: *Reflexe tvorby a konzumace nezávislé pornografie*. Praha, Fakulta humanitních studií UK 2021, 50 s.

Štěpánka Sůsová si ve své bakalářské práci klade otázku „jak účinkující, tvůrci webové stránky i samotní konzumenti reflektují svou participaci na feministické pornografii na stránce *MakeLoveNotPorn*.“ (s. 8). K dosažení zmíněného cíle autorka provedla kvalitativní šetření realizované analýzy virtuálních dat dostupných na zmíněné webové stránce. Práce má standardní strukturu empirické stati - vedle úvodu a závěru se dělí na teoretickou, metodologickou a empirickou část.

V teoretické části (s. 9-22) autorka vymezuje stěžejní koncepty své práce – gender, tělo, sexualitu a pornografii, přičemž stěžejní je pro ni feministická kritika tzv. mainstreamové pornografie. Koncepty genderu, těla a sexuality tak vztahuje ke kontrastu mezi mainstreamovou pornografií a pornografií feministickou či alternativní. Autorka přitom vychází ze sociálně-antropologického, resp. sociologického diskurzu, v jehož rámci pracuje jak s literaturou již kanonickou (Douglas, Bourdieu, Goffman, Dworkin ad.), tak i nanejvýš aktuální (Brunskell-Evans, Hensley, Tarrant ad.). Daří se jí tak vybudovat adekvátní teoretický základ pro následnou interpretaci empirických dat. Je tak škoda, že některé koncepty, představené v teoretické části (konkrétně erotický kapitál Catherine Hakim, s. 13-14), nejsou v práci dále nijak využity. Stejný případ se týká i příkladů současných feministicky orientovaných výzkumů pornografie prezentovaných v závěru teorie, jejichž zařazení jinak velmi oceňuji. A také Bourdieuho symbolického násilí (s. 9-10), kde navíc došlo i k drobnému posunu v jeho chápání, když je opomenut stěžejní fakt, že se podřízené osoby samy podílí na jeho reprodukci. K podobné drobné desinterpretaci došlo při aplikaci teorie nečistého jako nemístného Mary Douglasové (s. 11), kdy zobrazení ochlupeného ženského těla není nemístné samo o sobě, ale ochlupené tělo je „nečisté“ (přesněji neatraktivní, resp. fetišizované), protože ochlupení je nemístné.

Metodologická část (s. 23-25) je poněkud stručná, patrně i z toho důvodu, že některé informace nacházíme v jiných částech práce (situovanost autorky v úvodu a popis „terénu“ v empirické části). Přesto se v ní autorce daří v základech představit své metodologické postupy. Volbu analýzy virtuálních dat považuji za zdařilou, přičemž velmi oceňuji „etnografický“ nádech, patrný ve využití i dalších zdrojů dat než jen samotné analyzované stránky, konkrétně díky kontaktování její zakladatelky. Za spornou však považuji aplikaci deklarované sémiotické analýzy na datový materiál (s. 24). Aby se jednalo o sémiotickou analýzu, musela by být explicitně rozlišena rovina denotace a konotace, k čemuž v práci nedochází a obě roviny se v interpretacích mísí. Postrádám také jasnější vymezení souboru analyzovaných dat a jeho rozsahu. Ačkoliv si uvědomuji, že to u virtuálních dat není jednoduché, transparentnosti výzkumu by pomohlo uvést např. kolik příspěvků v blogu autorka analyzovala, v jakém časovém rozpětí byly publikovány, s komentáři kolika videí pracovala, atd. Popis stránky jakožto „terénu“, ale i etické aspekty práce s daty, které jsou prezentované v úvodu empirické části (s. 25) by bylo logičtější zařadit do předchozí kapitoly věnované metodologii.

Jádro práce, tedy empirická část (s. 26-43), je rozdělena na dvě podkapitoly. V první se autorka věnuje popisu struktury a chodu stránky, přičemž se zaměřuje na kategorizaci obsahu a jeho kontrolu, formální stránku produkovaných materiálů, otázky honorování účinkujících, jejich soukromí a anonymitu a emancipační a edukační potenciál analyzované stránky. V druhé se soustředila na reflexi aktérů, a to jak konzumentů, tak i producentů pornografického obsahu, přičemž jejich zkušenost vztahuje jednak k otázkám sexuality a genderu a jednak k otázkám těla a

tělesné atraktivity. V obou případech při analýze vychází nejen ze sebe prezentace zkoumané stránky, ale také ze záznamů rozhovorů a vystoupení její zakladatelky, a v neposlední řadě také z analýzy jejího obsahu (ačkoliv to explicitně nikde nezmiňuje). Zároveň je jednoznačně třeba ocenit skutečnost, že autorka je při analýze v dialogu s literaturou, jež jí poskytuje vhodný interpretační rámec, a předkládaná tvrzení jsou tedy adekvátně teoreticky podložena. Autorka tak přesvědčivě ukazuje nejen, že analyzovaná stránka skutečně představuje feministickou/alternativní pornografii, ale také jak se tato skutečnost projevuje v reflexi sexuality, genderu, těla a tělesné atraktivity jejích aktérů.

Nicméně některé argumenty by bylo třeba v rámci obhajoby upřesnit. V tomto ohledu by mne zajímalo: 1) v jakých ohledech se liší systém hashtagů na analyzované stránce od systému kategorií na stránkách mainstreamových; a 2) jakým způsobem stránka účinkujícím „garantuj[e], že veškerý nahraný obsah nebude zveřejněný na jakékoli jiné platformě nebo pornostránce“ (s. 26), když si kdokoli s jen trochu rozšířenou uživatelskou znalostí počítačů může vytvořit kopii videa s využitím běžně dostupného softwaru pro záznam obrazovky.

Po stránce jazykové nemám práci co vytknout. Je psaná odborným stylem bez hovorových výrazů a takřka bez gramatických chyb a překlepů. Jedinou vadou na kráse jsou nedostatky v bibliografii a poznámkovém aparátu. V práci je odkazováno harvardským stylem, v němž je ale rok vydání uveden až po paginaci. Nedostatečný je i způsob odkazování na elektronické zdroje (s. 50) – odkazuje totiž nikoliv na konkrétní webové stránky, ale na celé domény! U některých titulů chybí povinné údaje (Dworkin, Fafejta, Lišková), u jiných se různí formátování (např. Regard a Ryberg). Tato formální nedůslednost tak zbytečně snižuje kvalitu po obsahové stránce provedené práce.

Celkově se domnívám, že práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a přináší některá zajímavá zjištění. Doporučuji ji proto k obhajobě a na základě výše uvedených připomínek navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze 5. 9. 2021

Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.